

До
доц. Д-р Тодор Чобанов
заместник кмет на Столична община

СТАНОВИЩЕ

относно: **Проект на Система за прием на ученици в първи клас в общинските училища на територията на Столична община**

от: Сдружение „Защита на правата на хората с аутизъм в България“

Уважаеми г-н Чобанов,

Сдружение „Защита на правата на хората с аутизъм в България“ е неправителствена организация с нестопанска цел за осъществяване на дейност в обществена полза. Членовете на сдружението са предимно родители на деца с разстройство от аутистичния спектър и дейността ни изцяло е насочена към защита на правата на хората с аутизъм и други увреждания в България.

Ценим усилията Ви за изработването на една **справедлива и недискриминационна** система за прием на ученици в първи клас в общинските училища на територията на Столична община. Система, с чиито критерии за прием се гарантира **равнопоставеност на всички кандидати и е** съобразена с **чл. 24 от Конвенцията за правата на хората с увреждания**. С ратифицирането на конвенцията държавата ни признава правото на образование на децата с увреждания и гарантира спазването на принципите изброени в т.2, а именно:

„ 2. При реализирането на това право държавите - страни по конвенцията, гарантират, че:

а) лица с увреждания не са изключени от системата на общото образование по причина на тяхното увреждане, както и **деца с увреждания не са изключени от системата на безплатното и задължително начално образование или на средното образование по причина на тяхното увреждане;**

б) хората с увреждания имат достъп до включващо, качествено и безплатно начално образование и до средно образование **равноправно** с всички останали в общността, в която живеят;

в) **се предоставят разумни улеснения според изискванията на индивида;**

г) **хората с увреждания получават нужната им подкрепа в рамките на системата за общо образование с оглед улесняване на тяхното ефективно образование;**

д) се предоставят **ефективни мерки за индивидуална подкрепа в среда**, способстваща за пълноценното им академично и социално израстване, в съответствие с целите на пълното включване.“

С тревога отбелязваме, че при определяне на предложените критерии за прием на ученици в първи клас в проекта на системата, **не са взети предвид факти и условия от обективната действителност**. Прилагането на тези критерии в нейния контекст, ще доведат не само до **неспазването** на гореизброените принципи, но и създават възможност за **неблагоприятно въздействие върху цялостното развитие на определена група деца с увреждания**.

Бихме искали да Ви запознаем тези факти и условия:

1. С оглед на **по-плавна и нестресова адаптация** към конкретна училищна среда, редица специалисти в областта на психологията и детското развитие **препоръчват** предучилищното образование на деца с увреждания да се провежда в **подготвителни групи към училището**, в което ще продължат и училищното си образование.
2. Децата с увреждания при навършена възраст **могат да бъдат отложени от обучение в първи клас за две последователни години**. Първата година се отлагат с решение на регионалния екип за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности, а втората година – с решения на Министъра на образованието и науката. В тези случаи, децата продължават образованието си в съответните подготвителни групи. Това са деца с увреждания, приети в подготвителната група на съответното училище **преди влизането в сила на Закона за предучилищно и училищно образование**. Време, в което родителите на деца с увреждания срещаха трудности при намирането на училище на територията на Столична община, склонно да приеме децата им. Това е една от причините към настоящия момент определен брой деца с увреждания да се обучават в подготвителна група в училища, чиито прилежащ район **не включва** техния постоянен/настоящ адрес.
3. На територията на Столична община има квартали, в които всички училища са **без** разкрита подготвителна група. Това е друга причина към настоящия момент определен брой деца с увреждания да се обучават в подготвителна група в училища, чиито прилежащ район не включва техния постоянен/настоящ адрес.
4. За съжаление, **единици са училищата на територията на Столична община**, които са готови да отговорят, ако не на всички, то поне на повечето специфични потребности на деца с увреждания, предоставяйки им **„разумни улеснения“** и **„ефективни мерки за индивидуална подкрепа в среда“** по смисъла на **Конвенцията за правата на хората с увреждания**.

Уважаеми г-н Чобанов,

Въз основа на гореизброените факти, при така разписаните критерии в проекта на системата за прием на ученици в първи клас се опасяваме, че:

1. Деца с увреждания, чиито постоянен/настоящ адрес не попада в прилежащия район на училището в което се **обучават вече три или две години години в подготвителна**, тази година **няма да имат шанса** да бъдат приети в първи клас в същото училище. Държим още веднъж да подчертаем, че за периода им на предучилищно обучение в конкретното училище, една голяма част от тези деца са се адаптирали към конкретната училищна среда, изградили са социални контакти и приятелства със съучениците си, изградили са доверителна връзка с учители, членове на екипа за личностна подкрепа и непедagogически персонал. Всичко това ще може за успешното им преминаване от предучилищно в училищно образование и продължаването на образованието им системата на общообразователните училища. И обратното – смяната на училището може да доведе до застой и дори до регрес в поведението и развитието на децата с увреждания. **Това особено се отнася за децата с аутизъм**, тъй като при тях адаптацият към средата, социализацията и изграждането на доверителна връзка е дълъг процес, който може да отнеме години.
2. Напълно е възможно в **даден район да няма училище, което да предоставя „разумни улеснения“ и „ефективни мерки за индивидуална подкрепа в среда“**, отговарящи на индивидуалните потребности на дете с увреждане с постоянен/настоящ адрес в този район. Например, възможно е да няма изградена рампа и асансьор в нито едно училище, чиито прилежащ район съвпада с постоянният/настоящият адрес на дете в инвалидна количка. Така родителят на това дете, ще е принуден, поради независещи от него обстоятелства, да потърси училище с изградена достъпна среда в друг район. Шансовете за прием на детето му в училище с изградена достъпна среда, но в различен район са нищожни тъй като детето попада в 4-та група според водещия критерий. Създават се условия за **непряка дискриминация**.
3. Напълно е възможно измежду всички училища, чиито прилежащи райони включват постоянния/настоящ адрес на дете с увреждане да **има само едно училище**, което предоставя „разумни улеснения“ и „ефективни мерки за индивидуална подкрепа в среда“, отговарящи на индивидуалните му потребности. Дори и детето да попада в първа група по водещия критерий, **ниският брой точки (5 т.) според допълнителния критерий „Дете с трайни увреждания“**, създава потенциална възможност детето да не бъде класирано в това единствено възможно за него училище, ако то не отговаря и на допълнителните критерии с по-висок брой точки. Подобна ситуация е напълно възможна дори когато училищата, които предоставят

„разумни улеснения“ и ефективни мерки за индивидуална подкрепа в среда“ са повече от едно, но според водещият критерий детето попада във втора или трета група.

Считаме, че разписаните критерии за прием на деца в първи клас в проекта на системата за прием на ученици в първи клас в общинските училища на територията на Столична община **ще бъдат справедливи** и за децата с увреждания в един бъдещ момент, когато:

1. Няма деца с увреждания в заварено положение, обучавали се в предучилищна група в училища, чиито прилежащи райони не включват постоянният/настоящият им адрес;
2. Всички училища на територията на Столична община, предоставят „разумни улеснения“ и „ефективни мерки за индивидуална подкрепа в среда,“ отговарящи на различните индивидуални потребности на деца с увреждания.

За съжаление, все още сме в периода на „първите стъпки“ в приобщаващото образование и изграждането на подкрепяща и достъпна училищна среда.

С оглед гарантирането на **справедлив прием** и за деца с увреждания, **настояваме**:

1. Основавайки се на завареното положение на деца с увреждания, записани в подготвителни групи в училища през 2016/2017 и 2017/2018 учебни години, **настояваме за учебните 2018/2019 и 2019/2020, приемът в първи клас на деца с увреждания, в училището в което те са завършили в подготвителна група да става с абсолютно предимство, без прилагане на каквито и да е критерии.**
2. В случаите в които всички училища, чиито прилежащи райони включват постоянния/настоящия адрес на дете с увреждане, **не предоставят** „разумни улеснения“ и „ефективни мерки за индивидуална подкрепа в среда“, отговарящи на индивидуалните му потребности, **да се предвиди механизъм за записване на съответното дете в училище, удовлетворяващо индивидуалните му потребности в друг най-удобен за детето район в съответствие със желанието на родителя/настойника на детето.**
3. **Най-много точки** от допълнителните критерии да се дадат на критерия „Дете с трайни увреждания над 50%“.
4. В случаите в които **само едно** от всички училища, чиито прилежащи райони включват постоянния/настоящия адрес на дете с увреждане, предоставя „разумни улеснения“ и „ефективни мерки за индивидуална подкрепа в среда“, отговарящи на индивидуалните му потребности, **да се предвиди механизъм за записване на съответното дете в това училище, независимо от групата, в която детето попада съгласно водещия критерий и независимо от**

допълнителните критерии.

5. В случаите в които **повече от едно, но не всички училища**, чиито прилежащи райони включват постоянния/настоящия адрес на дете с увреждане, предоставя „разумни улеснения“ и „ефективни мерки за индивидуална подкрепа в среда“, отговарящи на индивидуалните му потребности, **да се предвиди механизъм за записване на съответното дете в едно от тези училища**, независимо от групата в която детето попада съгласно водещия критерий и независимо от допълнителните критерии.

Надяваме се, при въвеждането на новата система за прием на ученици в първи клас в общинските училища на територията на Столична община, да се вземат предвид гореизложените опасения и факти от обективната действителност, така че на всяко дете с увреждане на територията на Столична община, да бъде осигурен достъп до общообразователно училище, чиято среда е най-подходяща и възможно най-пригодена към неговите потребности.

С уважение:

Кристина Николаева - Председател на Сдружение „Защита на правата на хората с аутизъм в България“
autism.advocate.bulgaria@gmail.com;